

HASSAN BLASIM

KELLOJA JA VIERAITA

WSOY

HASSAN BLASIM

KELLOJA JA VIERAITA

SUOMENTANUT SAMPSA PELTONEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Julkaistu ensimmäisenä suomen kielellä 2021

Arabiankielinen alkuteos

ساعة وضيوف

Sāca wa-ḍuyūf

Koraanin lainaukset Jaakko Hämeen-Anttilan suomennoksesta

Kavafis-lainaus runosta Kaupunki, suom. Tuomas Anhava

kokoelmassa *Barbaarit tulevat tänään*, Otava 2005

© HASSAN BLASIM 2021

SUOMENNOKSEN © SAMPSA PELTONEN JA WSOY 2021

ISBN 978-951-0-47258-3

PAINETTU EU:SSA

**ELIAKSEN
SEIKKAILUT
ISIS-MAASSA**

JOHDANTO

Kellokirkko

Vuonna 2000 dominikaaniveljeskunta juhli Mosulin keskustan Kellokirkossa 250-vuotista läsnäoloaan Irakissa. Neljätoista vuotta myöhemmin jihadistijärjestö Isis miehitti Mosulin ja muutti kirkon yhdeksi tukikohdistaan. Mosul on Ninawan kuvernoraatin keskus ja kahdella miljoonalla asukkaallaan myös väkiluvultaan Irakin toiseksi suurin kaupunki heti Bagdadin jälkeen. Ensimmäiset maininnat Ninawan eli historiallisen Niniven olemassaolosta ovat peräisin noin vuodelta 1800 eKr. paikana, jossa palvottiin Ištar-jumalaa. Huhut Ištarin ihmetöistä Ninivessä levisivät sangen laajalle. Jos on uskominen kreikkalaista historioitsijaa Ktesiasta, joka toimi myös akaimenidihallitsija Artakserkses II:n lääkärinä, Niniven kaupungin rakennutti legendaarinen assyrialaihallitsija Ninos. Mosulin asukkaiden etninen ja uskonnollinen tausta on varsin moninainen, sillä heidän esivanhemmissaan on kurdeja, arabeja, turkmeeneja, šabakeja, kristittyjä, muslimeita ja jesidejä.

Mosulin miehityksen aikana Isis räjäytti suuret määrät muinaismuistoja ja museoita ja vandalisoi tai tuhosi kirkkoja kaupungin ulkopuolella. Keskustan kirkot Isis otti käyttöönsä järjestön johdon päämaajoiksi. Se oli turvallinen valinta, sillä kansainvälisiä sopimuksia noudattavat Irakin armeijan ja liittoutuneiden joukot eivät tee iskuja uskonnollisiin kohteisiin.

Mosulin kuuluisa dominikaanikirkko sijaitsee kaupungin »kellokorttelissa». Kortteli on saanut nimensä tämän Mosulin kirkoista kuuluisimman kellotornista, joka on, tai ainakin oli, kaupungin tunnetuimpia maamerkkejä. Kirkkoa kutsutaan eri yhteyksissä milloin latinalaiseksi kirkoksi, milloin munkkien kirkoksi tai dominikaanikirkoksi, mutta kansan suussa se tunnetaan Kellokirkkona.

Tämän fiktiivisen romaaninpoikasen pohjana on joukko tositarinoita historiallisista tai meidän aikamme henkilöistä ja tapahtumista. Olen paljosta velkaa tutkija Bihnam Salim Habbaban arabiankieliselte teokselle *Mosulin dominikaanit 1750–2005*. Siitä olen saanut valtavasti arvokasta historiatietoa Mosulin dominikaanikirkosta, jonka peruskivi muurattiin 9. huhtikuuta 1866. Tässä lyhyesti muutamia Habbaban teoksesta poimimiani perustietoja:

Innokas rakennustyö ranskalaisen isä Léonin johdolla kesti seitsemän vuotta. Mosulilaisten rakentajien suurten taitojen ansiosta kirkosta tuli äärimmäisen kaunis ja koristeellinen, oikea linnoitus kaksine kupoleineen, jotka nousivat 11 metrin

korkeuteen. Pituutta rakennuksella on 35 metriä, leveyttä 17 metriä. Kolmen kaariholvin keskellä komeilee korkea alttari, jonka taakse on sijoiteltu kivipenkkejä puolikaareksi munkkien istua rukousten aikana. Sakaristoon on sisäänkäynti alttarin vierestä. Kirkkosalissa on lisäksi neljä kappelialttaria: oikeanpuoleinen on omistettu Neitsyt Marialle, sitä vastapäinen Pyhälle Abd al-Ahadille, kolmas Pyhälle Katariinalle ja sitä vastapäinen vielä Pyhälle Vincen tiukselle, joka arabiaksi tunnetaan nimellä Mansur. Puoliväliin keskilaivaa rakennettiin kuoroparvi, jonne mahtuu samanaikaisesti sata veisaajaa ja jonka keskellä komeilevat suuret paljeurut, ensimmäiset laatuaan Mosulissa. Kirkon ylevää kattoa kannattavat jyhkeät marmoripylväät, joiden yläpuolella korkeuksiin kohoavat erikoisen hienot puukaiverrokset. Taitavat mosulilaiset koristepuusepät olivat silloisilla alkeellisilla työkaluillaan saaneet ne aikaan.

Vierailijat kirkko mykistää taiteellisuudellaan ja viimeistellyillä yksityiskohdillaan. Arkkitehtuuri, koristelu ja tilantuntu tekevät siitä yhden Mosulin hienoimmista kirkoista. Pylväitä on 26, ja ne ovat kestävyystään, levollisesta väristään ja kiehtovasta marmoroinnistaan kuuluisaa mosulilaista kiveä. Niiden kruununa on kulmikkaat kapiteelit, jotka on koristeltu Kaksoisvirtainmaan sivilisaatiolle tuttuun tapaan akantinlehdin. Kapiteeleista kuusi on värikkäitä, muissa on säilytetty kiven luonnonsävy. Kirkossa on myös 49 lasimaalausikkunaa, *vitraux*, joiden väriaineet tuotiin aikoinaan Ranskasta asti.

Ikkunoiden muoto on harmoninen, ja niitä yhdistävät erilaiset symbolit ja värit.

Kirkon valtava kellari on lähes koko kirkon ja viereisen luostarirakennuksen kokoinen. Aluksi siellä oli kirjapaino, kirjasto ja sakastivarasto, jossa säilytettiin esimerkiksi ehtoollismaljoja. Kirkon alla on myös kalmisto Ranskan dominikaanilähetyksen aikana kuolleiden munkkien maallisille jäännöksille. Kirkkopiha on yli 280 neliömetrin kokoinen, 22 metriä pitkä ja 13 metriä leveä. 1950-luvun puolivälissä munkit päättivät rakentaa kauniin kappelin Äiti Ihmeidentekijälle. He erottivat osan luostarin edustan pylväskäytävästä ja rakensivat siihen Lourdesin ilmestysluolaa jäljittelevän tilan, johon he toivat Neitsyen patsaan ja sen viereen pienen alttarin rukouskynttilöille. 1900-luvun lopulla rakennettiin lisäksi kadun puolelle iso sali, jolle annettiin nimeksi Taidegalleria Kello. Siellä oli esillä mosulilaisten taiteilijoiden maalauksia ja muita teoksia.

Dominikaanimunkkien kirkon ylle kohoava kellotorni rakennettiin heinäkuussa 1882. Osmanihallinto antoi siihen luvan kiitokseksi munkkien Mosulin väestölle tarjoamista sairaanhoitopalveluista ja humanitaarisesta avusta etenkin kun nälänhätä ja lavantauti »kalliin liiran vuoden» 1879–1880 jälkeen olivat kurittaneet Mosulia. Siksi myös Napoleon III:n puoliso Eugénie palkitsi munkit lahjoittamalla heille valtavan nelisivuisen mekaanisen kellon, jonka jokaisen kellotaulun halkaisija on 75 cm. Sitä varten pystytettiin 27 metriä korkea suorakulmaisen

särmiön muotoinen torni, jonka yläosassa oli tyhjä tila kellon raskaalle metallikoneistolle. Tuolloin 1800-luvun lopulla kello oli tietenkin jotakin aivan erityisen ihmeellistä, ja sitä asentamaan nimetty osaava paikallinen työmies oli haljeta ylpeydestä. Kun miehen äiti oli myöhemmin mennyt pyytämään tälle hienon perheen tyttären kättä, häneltä kysyttiin: »Mitä työtä poikanne tekee?» Äiti vastasi polleana: »Meidän poika se kuulkaa asensi Batri-talon kellon!» Paikalliseen tapaan hän viittasi dominikaanimunkkien luostariin italiasta tulleella nimityksellä, *Casa dei Patri*. Nimi Batri-talo on paikallisten käytössä tänäkin päivänä.

Keisarinna Eugénien kello

Heti auringon laskettua Elias livahti tornin sisuksiin, veti syvään henkeä ja harppoi puiset portaat ylös asti ruosteisen kellokoneiston viereen. Vetskari auki, heppi oikeaan ja tupakka vasempaan käteen, kuten aina. Tällä kertaa hän ei kuitenkaan ehtinyt vedellä loppuun asti, koska ulkoa alkoi kuulua kauhea hälinä. Musta laatikko oli tullut!

Dominikaanikirkkoa olivat aamusta asti kasteleet hienoiset sadekuurot. Rynnätessään katolle katsomaan pihan tapahtumia Elias liukastui ja kaatui selälleen. »No voi nyt jumalanvittu», hän älähti, kömpi pystyyn ja meni kurkistamaan kattokaiteen raosta alas. Pihalla oli kaksi lava-autollista asemiehiä vartioimassa pientä pakettiautoa. Elias pujahti takaisin torniin ja haukkasi sipulia, jonka oli piilottanut muovipussissa Eugénien kellon koneistoon. Sen jälkeen hän pani kämmenen suun eteen kuin kirurginmaskin ja tarkisti kahdella hönkäyksellä, että sipuli oli varmasti peittänyt tupakanhajun.

Isis-komentaja astui kirkkopihalle ja käski kaikki jihadtaistelijat paikalle. Kellarista tuli heti ulos kymmenen nuorta miestä, jotka olivat kaikki töissä Isisin mediatiimissä eli niin sanotuissa digijoukoissa. Kirkkosalista astui ulos myös kokki Abu Qatada, joka etsi apupoikaansa Eliasta kaikkialta katseellaan. Komentaja kysyi kirkon vartijoilta, missä emiiri Abu Khalid al-Mawsili on. Vartijat, joita kutsuttiin kuskusveljeksiksi, sopersivat että Abu Khalid ei ole paikalla. He olivat hämmennyksen vallassa, koska eivät olleet koskaan ennen tavanneet ketään Isisin ylimmän neuvoston jäsentä.

»Entä missä Abu al-Ansari on?» komentaja kysyi. Kuskusveljekset ehättivät heti kuuluttamaan al-Ansaria radiopuhelimessa. Paikallaolijoita alkoi komentajaa myöten kovasti naurattaa. Remakan turvin Elias hiipi joukon jatkeeksi hiljaa kuin kissa, ja sen huomattessaan Abu Qatada kurtisti toruvasti kulmiaan.

Al-Ansari ilmestyi lopulta luostarin holvikäytävästä pihalle ja tervehti komentajaa kaikkien islamin taiteen sääntöjen mukaisesti. Miehet syleilivät veljellisesti. Sitten asemiehet nostivat pakettiautosta mustaan kankaaseen käärityn kirstun. Kaksi muuta paikallaolijaa meni auttamaan pyörillä liikuteltavan laatikon työntämisessä sisäpihalle asti. Laatikko oli kooltaan pari metriä kanttiinsa, ja Abu Qatada naurahti mielessään, kun hänen päähänsä pälkähti, että kirstuhan oli kuin Kaaban kivi pienoiskoossa. Niin raskas se oli, että se saatiin vain suurella vaivalla raahattua yhteen luostarirakennuksen huoneeseen.

Ovelle jäi vartioon kaksi aseistettua lihaskimppua. Kaikki olivat pelkkänä korvana, kun komentaja alkoi ladella ylimmältä neuvostolta tulleita määräyksiä: laatikkoa ei lähestytä, siitä ei puhuta eikä siitä kysellä mitään. Sille, joka edes mainitsee sen olevan kirkossa, langetetaan ankara rangaistus.

Sitten kalifin edustaja lähti apureineen pois, ja kirkkopiha palasi entiselleen. Elias lähti Abu Qatadan kanssa kirkkosaliin laittamaan ruokaa jihadistiteille ja vieraille.

»Tiedäthän sinä, millainen rangaistus tupakoinnista seuraa šarian mukaan?» Abu Qatada näpäytti.

»Se vähän riippuu», Elias vastasi. »Joskus ne vain ruoskivat, joiltakin on katkottu sormia. Syyriassa tupakanpolttajia on kuulemma sysätty kerrostalojen katoilta alas!»

Abu Qatada pudisti surullisena päätään ja käski Eliasta panemaan lisää riisiä likoon laatikon vartioille.

KEITTIÖKSI MUUTETUN kirkkosalin puisille penkeille oli lastattu säkkikaupalla perunaa, munakoisoja, kesäkurpitsaa, kurkkuja, sipulia, riisiä, linssejä ja papuja, laatikoittain tomaatteja sekä suuret määrät suolapusseja ja säilykepurkkilaatikoita. Kivialttarin Abu Qatada oli muuttanut lihojen ja vihannesten leikkuualustaksi. Alttarin takana oli puoliympyrän muotoisia penkkejä, joilla munkit olivat istuneet rukoilemassa. Nyt niiden yläpuolelle oli kiinnitetty seinään hyllyjä, joilla oli vieri vieressä maustepurkkeja

kuin kirjastossa kirjoja. Alttarin ympärille oli kasattu valtavia kattiloita, erikokoisia paistinpannuja, kaasupulloja ja keittolevyjä.

»Niille kuskusveljeksille minä en sitten vie ruokaa», Elias sanoi, kun illallinen oli saatu valmiiksi. »Ne ovat niin tyhmiä! Räkättävät joka asialle ilman mitään syytä, ja aina niiden pitää olla solkottamassa sitä ranskaansa.»

»Älä sinä mokomasta välitä», Abu Qatada hymyili. »Mutta voin minä niille ruoan viedä.» Hän ropsautti pataan suolaa ja jatkoi: »Mitä jos sitten jaettaisiin tehtävät uusiksi. Digiosastolle meidän kannattaa viedä ruokapakit yhdessä, koska siellä on niin paljon väkeä. Minä vien ruoat al-Ansarille ja veljeksille, ja sinä taas voit hoitaa kirstun vartijat ja Apteekki-Saran.»

»Entä orjatyöt ja ulkovahdit?» Elias kysyi.

»Orjatyöt laittavat emiiri al-Mawsilin käskystä vastedes itse ruokansa. Ja hyvä niin, ettei tarvitse kuunnella sitä jatkuvaa nurinaa meidän pöperöistämme. Mutta niille kuudelle pässinpäälle ulkovartioon voimme viedä ruoat yhdessä.»

Elias alkoi suu hymyssä kerätä ruokatarjottimia ja pinota lautasia ja lusikoita samalla kun Abu Qatada annosteli riisiä ja okrakastiketta.

Silloin, kun Elias oli saanut selville Abu Qatadan salaisuuden, heidän suhteessaan oli tapahtunut muutos. Ei sillä, että välit olisivat ennenkään olleet huonot, sillä Abu Qatada oli alusta lähtien ollut 14-vuotiaalle apulaiselleen kuin kaikkensa tekevä rakastava isä, mutta salaisuuden paljastuttua Elias oli

alkanut tosiaan suhtautua häneen kuin omaan isään. Kokki oli pojasta välillä huolissaan, välillä rakastavan ylpeä. Joka ilta ennen nukkumaanmenoa he viettivät aikaa yhdessä, ja Abu Qatada kertoi tarinoita kirkonkellosta ja dominikaaniveljistä siinä toivossa, että ne helpottaisivat painajaisia, joita Elias näki öisin, koska oli liian nuorena joutunut kokemaan kaikenlaisia kauheuksia.

Kun lautaset, kattilat ja muut keittiökalut oli tiskattu, Abu Qatada sytytti kynttilän sängyn viereen, kuten joka ilta. Komentajat olivat tukikohtaa turvataksaan ehdottomasti kieltäneet sähkövalojen käytön öisin. Vain digijoukot saivat pitää valot päällä kirkon kellarissa. »Isä ja poika» olivat levittäneet patjat Neitsyt Marian patsaan alapuolelle. Siitä olivat jihadistien tuhovimman peruja enää jalkaterät jäljellä. Elias makasi peiton alla mykkyrällä ja katseli hiljaa, kun Abu Qatada kirjoitti patjalla istuen ylös keittiön hankintatarpeita. Miehen pää ja parta loivat varjon kirkon kiviseinälle.

»Mitä sen jälkeen tapahtui, kun italialaiset mun-
kit lähtivät täältä pois?» Elias kysyi.

»Puhu poika hyvä hiljempaa», Abu Qatada hyssytteli. Hän kirjoitti kauppalistan loppuun ja laittoi sitten vihon pois. Hän meni pitkäkseen ja kysyi hiljaa, melkein kuiskaten: »Mihinkäs asti minä eilen pääsin?»

Elias noudatti Abu Qatadan esimerkkiä ja alkoi hänkin supattaa: »Siihen että Mosulin vallasväki ja muut asukkaat kaikista uskontokunnista aikoinaan tykkäsivät dominikaaniveljistä, koska he auttoivat paikallisia monin tavoin. Pitivät huolta sairaista ja

antoivat lääkkeitä ilmaiseksi. Munkit saivat osmanihallitsijoilta virallisen luvan oleskella Mosulissa, ja luostari tyhjenikin seuraavan kerran vasta, kun Isis valtasi alueen. Yksi mosulilainen kauppias, Abdalahad, oli ollut munkkien ystävä ja auttanut heitä tosi paljon. Abdalahadin vaimo Istanbul järjesti munkeille asuintalon, ja sen paikalle lopulta nousi myös tämä kirkko, jossa nyt ollaan. Sitten italialaiset kuitenkin lähtivät.»

»Olet sinä fiksu poika», Abu Qatada kehui, »ja hyvämuistinen. Mutta mikset herran tähden opi reseptejä, joita yritän uupumukseen asti takoa päähäsi? Usko pois, että ruoanlaittotaidosta voi olla sinulle valtavasti hyötyä elämässä. Etenkin kun et nyt pääse käymään koulua.»

»Mikset sinä taas opettele niitä šariatekstejä, vaikka olen kuukausikaupalla selittänyt niitä sinulle?» Elias vastasi. »Joku päivä totuus sinusta vielä paljastuu Isisin väelle, ja pääset hengestäsi.»

»Mokomakin vintiö», Abu Qatada sanoi ja pörrötti Eliaksen tukkapehkoa. Hän kurkkasi, ettei kirkkosalissa ole ketään kuuntelemassa, ja alkoi kertoa:

»NIINPÄ NIIN, poikaseni. Kerrotaan, että osmanivaltion aikaan luonnonmullistukset, nälänhädät ja kulkutaudit kurittivat Mosulia vuosikausia. Italia-laisten dominikaaniveljien tilalle tuli ranskalaisia. Ranskan dominikaanilähetyksen ensimmäiseksi johtajaksi Mosulissa nimitettiin veli Hyacinthe Besson, joka oli paitsi pappi, myös lääkäri ja taidemaalari. Bessonista tuli nopeasti kuuluisa, sillä kaupungissa

riehui lavantautiepidemia, ja kokenut lääkäri kun oli, hänelle lankesi tärkeä rooli kukistettaessa kulkutautia, joka kansan parissa tunnettiin polttotaudin nimellä. Hän jatkoi uurastusta pyyteettömästi ja suurella sydämellä, koska kärsi nähdessään, millaisessa köyhyydessä ja kurjuudessa mosulilaiset elivät. Lopulta hänen voimansa kuitenkin ehtyivät, ja hän joutui itsekin sairauden runtelemana Mar Yaqon luostarin parantolaan Dohukin kaupungin liepeille. Mutta liian myöhään: hän kuoli ja tuli haudatuksi syrjäiseen luostarikylään.

Dominikaanilähetyksen johtoon valittiin Bessonin seuraajaksi veli Louis, joka sai suuren kunnian rakentaa uuden kirkon italialaisten perustaman vanhan kirkon raunioille. Hän lahjoitti perimästään omaisuudesta suuria summia dominikaanien verkoston laajentamiseen. Samaan aikaan Mosulissa alkoi levitä kolera, ja jälleen dominikaaniveljet jalkautuivat kansan keskuuteen hoitamaan kulkutautiin sairastuneita heidän uskontoonsa katsomatta. Ansaittuaan näin sekä rahvaan että hallitsijoiden luottamuksen veljeskunta sai kaikessa rauhassa edistää kirkonrakennushankettaan ja tuoda sitä varten Mosuliin muun muassa valtavia marmorijärkäleitä, joita hädin tuskin mahtui raahaamaan paikalle kaupungin kapeita kujia pitkin.

Vielä tänäkin päivänä sivistymättömät ihmiset saattavat hyökätä sairaalassa lääkärin kimppuun, jos heidän omaisensa kuolee, ja voi vain kuvitella, miten paljon huonommat mahdollisuudet sairaiden

hoitamiseen oli siihen aikaan. Yhden dominikaaniveljen kerrotaan antaneen appelsiinimehua eräälle potilaalle, joka sitten seuraavana päivänä kuoli. Sukulaiset syyttivät munkkiparkaa omaisensa myrkyttämisestä ja menivät tappamaan hänet, vaikka toinen oli varta vasten taivaltanut potilaan luokse pitkän matkan. Ajattele, Elias, munkit saattoivat kävellä päiväkausia pelkän leivän ja jogurtin voimalla, etenkin jos käsky lähteä jonnekin päin Mosulin lääniä tai Kurdistania tuli kuvernööriltä tai pašsalta. Ikäviltä tapauksilta ei välttytty. Esimerkiksi eräs veli Vincent tapettiin Tigrisjoen rantatöyräälle. Hänet oli hälytetty hoitamaan kuvernööri Fattah-beytä, joka kuitenkin kuoli munkin käsivarsille. Raivostuneet sukulaiset viilsivät veli Vincentiltä kurkun auki. Näistä surkeista sattumuksista huolimatta dominikaaniveljet saivat paljon aikaan, ja etenkin tavallinen kansa ihasteli heidän lääkäintäitojaan. Veljeskunnan ensimmäinen varsinainen sairaala perustettiin vuonna 1874 ja omistettiin paroni Lejeunelle, joka oli Napoleonin keisarillisissa riveissä kenraalina kunnostauduttuaan saanut lukuisia ylennyksiä, mutta kuollut sairauteen kotimatalla Persiasta. Hänen äitinsä, paronitar Lejeune, teki valtavien lahjoitusten sairaalan rakentamiseksi.

’Vierivät vuodet’, kuten Umm Kalthum aikoinaan lauloi, ja tieto dominikaanien humanitaarisista ponnisteluista kiiri Ranskaan aina keisarinna Eugénien korviin asti. Eugénie oli hurmaava kaunotar, mutta ennen kaikkea sivistynyt ja nokkela nainen, jolla oli sangen viehättävä luonne. Hän oli syntynyt

Granadassa mutta opiskellut Ranskassa ja puhui sujuvasti espanjaa, englantia ja ranskaa. Domini-kaanit hänelle olivat tulleet tutuksi jo lapsuudessa, kun hän vietti lomia Toulousessa – muistatko, Elias, kun kerroin sinulle, miten veljeskunta perustettiin vuonna 1215 juuri Toulousessa?

Eräänä päivänä Eugénie oli matkalla Napoleon III:n kanssa oopperaan, kun vaunuja kohti heitettiin kolme palopommia. Ne räjähtivät pyörien alla, ja iskua seuranneessa kaaoksessa kuoli muutamia vartioita ja saattueen jäseniä. Joidenkin mukaan salamurhahankkeen kohde oli juuri Eugénie, jolle oli kertynyt paljon vaikutusvaltaa. Hän oli alkanut päästä sisään valtakoneistoon ja puuttua politiikkaan. Palatsin vartiointia lisättiin ja seuraavalle päivälle suunnitellut vastaanotot peruttiin, mutta erään henkilön Eugénie vaati saada tavata: munkki nimeltä Charles odotti häntä palatsin puutarhassa.

Keisari kävi historiankirjojen mukaan parlamentissa julistamassa: 'Kiitän Jumalaa, joka varjeli keisarinnaa ja minua, mutta sitä suren, että meihin kahteen kohdistuvassa salamurhahankkeessa kuoli niin moni viaton sivullinen. Iskun alkeellinen toteutustapa osoittaa, millaisia surkimuksia syylliset ovat. Historiaa opiskelemalla he olisivat voineet todeta, ettei rikos hyödytä tekijäänsä – Caesarin tai Henrik IV:n murhamiehet eivät hyötäneet teostaan mitenkään. Jumala saattaa sallia oikeudenmukaisten hyväntekijöiden kuoleman, mutta roistoja ja väärintekijöitä Hän ei milloinkaan pelasta.'

POHJOISEN
ONNELLISUUDEN
OLYMPIALAISISSA
NÄMÄ IKUISET RYPPYOTSAT
KIPUAVAT AINA
KORKEIMMALLE
PALKINTOPALLILLE,
EIKÄ MUITA
OSANOTTAJIA EDES OLE,
KOSKA HYVÄOSAISET
ONNELLISUUDEN
HUIPPUOSAAJAT
PELKÄÄVÄT KUOLLAKSEEN,
ETTÄ HEIDÄN
PAKASTUNUT PARATIISINSA
JOUTUU KOSKETUKSIIN
JONKUN
POPPAKONSTAILEVAN
MUUKALAISEN
KANSSA!

9 789510 472583

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-47258-3